

Politisk personfixering i svensk media

- En studie om blockpolitikens påverkan på personfixering i svenska tidningar.

Abstract

Uppsatsen behandlar vilka huvudsakliga faktorer som påverkar den ökade personfixeringen i politiken. Undersökningen har gjorts på valrörelserna år 2002, år 2006 samt år 2010 och är baserad på sex stora svenska kvälls- och dagstidningar. Ambitionen är att kartlägga hur statsministerkandidaternas person beskrivs samt om det har förändrats mellan åren 2002 och 2010. Hypoteserna grundas i att blockpolitiken är en bidragande orsak till ökad personfixering i media samt att kvällstidningar är mer personfixerade än dagstidningar. Teorin som använts är delvis hämtad ifrån Johannes Bjerling och innebär att tvåpartisystem har en större personfixering än flerpartisystem och att den svenska blockpolitiken är jämförbar med ett sådant. Analysen av den kvantitativa innehållsanalysen visar att personfixeringen delvis har ökat men bevisen är aningen svaga samt att kvällstidningarna har en ökad personfixering. De avgörande faktorer som diskuteras i resultatet är blockpolitikens uppkomst samt den mediala utvecklingen i samband med den sjunkande partiidentifikationen.

Nyckelord: personfixering, blockpolitik, partisystem, medial utveckling, kvällstidningar, dagstidningar

Antal ord: 8092

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
2	Syfte och frågeställning	3
3	Metod	5
3.1	Operationalisering.....	6
4	Litteraturöversikt	9
5	Material	13
6	Avgränsning	14
7	Teori	15
8	Hypotes	18
9	Resultat	19
10	Analys	23
10.1	Test av hypoteser	24
11	Slutsats	27
12	Referenser	28
13	Bilaga: Resultat för undersökning	30

1 Inledning

Vi har under året följt den amerikanska valrörelsen inför primärvalen och där observerat att ett stort fokus ligger på presidentkandidaternas person. Trots att kandidaterna verkar inom samma parti är det vedertaget att smutskasta varandra. Till exempel beskriver republikanen Ted Cruz sin konkurrent samt partikollega Donald Trump som ”totalt omoralisk”, ”skrytsam”, ”arrogant fåne”, ”patologisk lögnare” och ”serievänsterprasslare”(Larsson, 2016). Dessa ord handlar bara om Donald Trumps personlighet, det är ingen kritik mot den politik som Trump eventuellt skulle bedriva som president.

Det amerikanska och det svenska valsystemet skiljer sig åt på flera punkter. I Sverige väljs partiledare inom partiet och kandidaterna bedriver därför inte kampanjer på samma sätt. I valrörelserna inför riksdagsvalen sker dock en ökad personfixering. I Sveriges televisions återkommande valundersökning ställs frågan "Vilken betydelse hade partiledaren för ditt val av parti i riksdagsvalet i dag?". År 2002 var de tre högsta frekvenserna för alternativet "Mycket stor betydelse" 28 % för Krisdemokraternas Alf Svensson, 24 % för Socialdemokraternas Göran Persson och 19 % för Vänsterpartiets Gudrun Schyman. Två val senare, år 2010 ändrades dessa siffror till följande: 45 % för Moderaternas Fredrik Reinfeldt, 27 % för Sverigedemokraternas Jimmie Åkesson och 26 % för talespersoner för Feministiskt initiativ (SVT pej). Vad är de bakomliggande orsakerna till att fokuset på personer inom politiken har ökat från år 2002 till år 2010? Har den mediala utvecklingen haft betydelse eller är blockpolitiken den avgörande faktorn?

Media når idag ut till fler än tidigare då den mediala utvecklingen har gått fort fram under de senaste femton åren. Idag läser vi i högre utsträckning än tidigare tidningar via internet och i mobiltelefonen. Journalistiken är därmed mer lättillgänglig än innan vilket bör leda till att grupper som inte konsumerade tidningsartiklar förr, gör det nu . Därför har media stor inverkan på den information vi tar del av i valrörelser och kanske i sin tur på hur vi röstar.

Det har inte bara skett en medial utveckling, även en politisk. Det klassiska svenska flerpartisystemet har rört sig mot blockpolitik vilket inneburit två tydliga statsministerkandidater för väljarna. I valet år 2010 stod det mellan Mona Sahlin och de Rödgröna mot Fredrik Reinfeldt och Alliansen, en röst på något parti i Alliansen blev indirekt en röst på Fredrik Reinfeldt som statsminister och tvärt om. Blockpolitikens uppkomst och dess ledargestalter kan tänkas ha givit upphov

till att journalistiken lägger större vikt vid dessa potentiella ledare under bevakningen av valrörelsen.

Forskning på personfixering i politiken är etablerad och att partisystem kan vara en variabel med stort inflytande är inget nytt. Vad händer när ett partisystem som i teorin uppfyller kraven för ett flerpartisystem, i praktiken fungerar som ett tvåpartisystem? Kvarstår den karaktäristiska partibaserade röstningen för flerpartisystem eller finns det en ökad personfixering, såsom det i tvåpartisystem vanligtvis gör?

2 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att undersöka huruvida blockpolitiken i Sverige har förändrat den politiska mediebevakningen till att bli mer personfixerad än vad den tidigare har varit. Personfixering kommer innebära att stor vikt läggs vid president-/statsministerkandidaternas personliga egenskaper snarare än den politik deras parti står för. Undersökningen har ambitionen att besvara frågeställningen:

Har den svenska politiska mediebevakningen blivit mer personfixerad till följd av blockpolitikens uppkomst?

Uppsatsen kommer även att behandla väljarbeteende trots att det inte är en explicit del av varken frågeställningen eller någon av hypoteserna. Anledningen är att väljarnas intressen och åsikter troligtvis har en stor inverkan på vad media väljer att skriva om. Väljarbeteende är därför en viktig del av personfixering i politiken och bör underlätta förståelsen för uppsatsens fokus och det resultat som kommer att redovisas.

3 Metod

Vi har valt att använda kvantitativ innehållsanalys för att göra en undersökning av sex stora svenska tidningar och huruvida användningen av beskrivande ord har förändrats. Metoden syftar till att räkna frekvensen av något, oftast i förhållande till något annat för att ta reda på hur personen eller företeelsen i fråga framställs (Boréus & Bergström, 2005:47). Syftet är att söka efter explicita uttryck och med hjälp av dessa bör även slutsatser av det mer implicita kunna dras (Boréus & Bergström, 2005:45). Trots det är svårigheten med kvantitativ innehållsanalys att det i flera sammanhang kan vara *hur* något sägs som är avgörande, snarare än *hur många gånger* det sägs, vilket gör att en diskursanalys hade kunnat vara ett bra komplement (Boréus & Bergström, 2005:77-78). Nackdelen med att använda kvantitativ innehållsanalys i detta fall är just det, att vi inte kommer att få en bild av vilken ton som används i artiklarna eller om något sägs mellan raderna. Kvantitativ innehållsanalys kommer ändå att användas då vi anser att det är den mest lämpliga metoden för att uppfylla undersökningens syfte. Uppsatsen har ambitionen att ta reda på om personfixeringen har ökat över tid, inte hur innehållet i rapporteringen skiljer sig mellan individer. Resultatet kommer att analyseras utifrån teorin och med inslag från litteraturöversikten.

Vi har räknat frekvensen av rapporteringen kring politikernas personligheter i förhållande till resterande rapportering, alltså hur stor andel av medierapporteringen som har fokuserat på politikernas personligheter under valrörelserna år 2002, år 2006 och år 2010. Vi har valt ut vissa typer av personliga egenskaper som tidigare forskning har identifierat som viktiga och sedan räknat hur många gånger dessa ord användes om politiker i de olika valrörelserna för att se om de har använts mer frekvent efter år 2006. Det undersökningen inte tar hänsyn till som därmed kan påverka resultatet är att språket förändras. Ord som var vanligt förekommande år 2002 kanske inte används år 2010, trots att samma typ av egenskap beskrivs. För att kompensera det har vi försökt att ringa in samma egenskap med olika ord, ett exempel på det är orden "duglig" och "duktigt". Vi anser att dessa i stort sett är synonymer och därför väger upp för en eventuell förändring i språkbruk. Tidsperioden för undersökningens början och slut är åtta år vilket vi inte tror är tillräckligt lång tid för att vissa ord ska bli omoderna. Det är viktigt att undersöka frekvensen av ett visst ord i förhållande till resterande medierapportering kring en statsministerkandidat för att undvika ett felaktigt resultat. Om vi endast räknar till antalet, hur ofta de utvalda orden används kan resultatet komma att bli mycket snedvridet då medierapporteringen generellt sett kan ha ökat mellan år 2002 och år 2010. Att räkna ut andelen kommer istället att ge oss jämförbara siffror och möjligheten att komma fram till ett resultat för att besvara syftet.

Då vår uppsats är teoriprovande har vi också valt att använda en slags mest-lika-design, alltså att alla faktorer vid våra tre olika fall (valrörelserna under åren 2002, 2006 och 2010) är lika, förutom just införandet av blockpolitik. Först Alliansens uppkomst till valet år 2006 och sedan samarbetet mellan de Rödgröna inför valet år 2010. Vår design är därför en blandning mellan statistisk design och mest-lika-design, vi har valt att bara studera tre fall och att göra en mest-lika-design för att jämföra dessa tre fall, samtidigt gör vi en statistisk undersökning när vi jämför personfixeringen inom fallen (Esaiasson m.fl.2010:101).

Vi har använt sökmotorn Retriever där vi sökt på hur många gånger en statsministerkandidats namn nämnts i samband med våra sökord i de utvalda tidningarna, under perioden första mars fram till valdagen i september. Orden manligt/kvinnligt alternerade vi beroende på om partiledaren det aktuella året var en man eller en kvinna. Vi har använt en sökningsmetod som gör att alla ordets böjningar inkluderas. Om vi till exempel söker på "smart" räknas även "smartare" och "smartast" med uträkningen. Det som kan tänkas vara problematiskt med Retriever är att alla artiklar som berör både namnet och ordet räknas. En artikel som egentligen handlar om något annat men nämner Göran Persson i en bisats och inte i samband med vårt sökord, räknas lika mycket som en artikel som faktiskt handlar om att Göran Persson exempelvis är förtroendeingivande. Trots detta innebär en ökad användning av personens namn att fokuset på personen i fråga har tilltagit vilket vi anser bör säga något om personfixeringen.

3.1 Operationalisering

Vår undersökning har mätt hur många gånger ett visst ord har använts i samma artikel som statsministerkandidatens namn, i sex olika tidningar. Till exempel hur ofta ordet "förtroende" används, i samband med partiledarens namn i förhållande till totalt antal gånger partiledarnas namn använts, under valrörelsen ett visst år. Tidningarna som finns med i undersökningen har delats upp efter dagstidningar respektive kvällstidningar. De dagstidningar vi använt oss av är Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet. Kvällstidningarna är Aftonbladet, Expressen, GT och Kvällsposten. Anledningen till det är att vi vill undersöka om personfixeringen är tydligare i kvällstidningar jämfört med i dagspress. Då beräkningarna har gjorts procentuellt har det ingen betydelse att det är fler kvällstidningar, dagstidningar har också mer text vilket kompenserar att det endast är två stycken. För att räkna ut den procentuella förändringen för användningen av sökorden i samband med statsministerkandidaternas namn har vi först räknat totalt antal gånger ordet har använts i samband med namnet. Sedan har den siffran dividerats med antalet gånger partiledarnas namn har nämnts totalt. Sökningen i Retriever görs på alla texter i den aktuella tidningen där partiledarens namn och sökordet i fråga finns.

Huvudfokuset i artiklarna behöver alltså inte vara på personerna eller på det utvalda ordet.

Operationaliseringen utgår från Donald R. Kinders teori om dimensioner av personliga egenskaper som har inverkan på väljarbeteende vilken tillämpas i NES-undersökningar (National Election Studies) i USA. Efter att Kinder analyserat flertalet personliga egenskaper har dessa sammanfattats i fyra övergripande dimensioner. Dessa är; kompetens, ledarskap, integritet och empati. Egenskapen "kompetens" innefattar "hårt arbetande", "kunnig" och "intelligent". "Ledarskap" innebär "inspirerande", "ge ett starkt ledarskap" samt "inger respekt". "Integritet" innebär "anständig", "moralisk" och "föregår med ett gott exempel". Slutligen innebär "empati" "medlidsam", "snäll" och "bryr sig om personer som mig". Vissa forskare menar att det går att göra teorin snävare genom att slå ihop dimensionerna i två par. Ledarskap och kompetens skulle då vara det ena och integritet och empati det andra. David B. Holian och Charles Prysby hävdar dock att deras tidigare forskning visar att empati är ett viktigt personlighetsdrag för väljare och anser därför att ett användande av de fyra dimensionerna ger ett mer givande resultat (Holian & Prysby 2014:486). Därför kommer alla fyra dimensionerna att ligga till grund för de 23 stycken sökord som vår undersökning baseras på. Forskningen har visat att dessa kategorier fångar upp olika personlighetsattribut som alla är viktiga för väljare. Då teorin ursprungligen kommer ifrån USA kommer den att försvenskas genom följande operationalisering:

Kompetens: *Listig, Smart, Inkompetent, Kompetent*

Ledarskap: *Partiledarens namn/parti, Duktig, Duglig, Förtroende, Lugn, Lat, Sansad, Karisma*

Integritet: *Manligt/kvinnligt, Korkad, Opålitlig, Äktenskap, Trött, Naiv, Gift, Skild, Äktenskap*

Empati: *Pålitlig, Ärlig*

Vi anser inte att alla dimensioner väger lika tungt i den svenska politiken. Vi tror att egenskaperna som går under dimensionerna ledarskap och kompetens är viktigare i Sverige än egenskaperna som går under dimensionerna integritet och empati. En tänkbar förklaring kan vara att även om personfixeringen har ökat, så kanske personmoral inte har lika stort betydelse i Sverige som i USA. Det kan exempelvis bero på mindre religiösa värderingar i den svenska väljarkåren. Det svenska politiska klimatet är inte lika personfixerat som det amerikanska, framförallt då valsystemen skiljer sig mycket åt. Skillnaderna i kultur och politiskt system mellan Sverige och USA försvårar operationaliseringen något. Trots det anser vi att Kinders teori är lämplig då forskning kring personfixering är och har

varit etablerad i USA under en lång tid och ibland benämns fenomenet till och med som ”amerikanisering av politik”. Fler ord än de som redovisas i resultatet har testats men är inte med i undersökningen då de givit enstaka eller inga träffar. Anledningen är att det inte finns någon relevans i att analysera dessa.

Trots att vissa sökord inte är personliga egenskaper anser vi de vara relevanta för att testa hypoteserna. Ett exempel på det är när vi sökt på hur ofta partiledarnas namn nämnts i förhållande till partinamnet. Resultatet av den sökningen är av betydelse för att besvara hypotes ett då vi vill se om det skett en ökning sedan valet år 2002 till år 2010, när blockpolitiken utvecklades. Om en ökning kan konstateras bör slutsatsen kunna dras att det ligger större fokus på partiledaren när det skrivs om ett visst parti, än tidigare. Då tidningarna endast nämnt partierna har det under åren förändrats till att också nämna partiets ledare. Vilket i sin tur kan tolkas som en indikator för ökad personfixering i den svenska mediebevakningen.

Ordvalen som går under dimensionen “integritet” är huvudsakligen ämnade att testa hypotes två då dessa främst kopplas till privatliv. Då kvällspressen vill sälja lösnummer och därmed locka läsare med intresseväckande löpsedlar tror vi att de har större fokus än dagspress på partiledarens privatliv för att lyckas med det.

Över lag tror vi att dimensionerna “kompetens” och “ledarskap” kommer att fånga upp personfixeringen i dagstidningar medan som tidigare nämnt dimensionen “integritet” riktar sig mot kvällstidningar. Förhoppningen med denna uppdelning är att dels kunna se om det finns en skillnad mellan dags- och kvällstidningars sätt att beskriva partiledarna samtidigt som en övergripande förändring i den svenska mediala bevakningen bör kunna urskiljas. Användningen av dimensionerna kommer framförallt underlätta testen av hypotes ett och två, för att sedermera kunna besvara frågeställningen.

4 Litteraturöversikt

Litteraturöversikten ämnar introducera tidigare forskning på området. Först presenteras litteratur som fastställer att personfixering inom politiken existerar för att sedan ge exempel på förklaringar. Avslutningsvis motiveras genom befintlig forskning, varför media är en bidragande orsak till den ökade personfixeringen.

Teorier om att personfixering förekommer i det amerikanska presidentvalet är vedertagna och accepterade. Charles Prysby har skrivit om valet i USA år 2004, i artikeln *May the Best Man Win: Perceptions of Candidate Personal Characteristics and the Presidential Vote in 2004* och huruvida uppfattningar om personliga egenskaper hos presidentkandidaterna har inverkan på hur väljarna sedan röstar. Prysby beskriver hur Bush betraktades som en stark ledare, varm och autentisk vilket enligt media var avgörande faktorer för vinsten. Trots att motkandidaten Kerry, i debatter och dylikt ansågs självsäker och kompetent, i vissa fall till och med bättre informerad än Bush, såg väljarna honom som en svag ledare. Bush var inte alls befriad från kritik men hans så kallade ”mänskliga touch” var avgörande för framgången i valet (Prysby, 2006:1).

Charles Prysby skriver tillsammans med David B. Holian i ytterligare en artikel hur amerikansk media ofta förklarar personliga egenskaper som en av de viktigaste faktorerna till framgång i presidentvalen i USA. Flertalet journalister menar på att Bush vinsten i valet år 2000 och år 2004 till stor del berodde på hans personliga egenskaper. Han ansågs, som tidigare nämnts bland annat vara en bra ledare, tillförlitlig och genuin. Samtidigt betraktades motståndarna både ifrån det egna partiet men också ifrån demokraterna inte nödvändigtvis som inkompetenta eller ointelligenta. De var dock dåliga på att framställa sig själva som sympatiska och saknade därmed enligt väljarna, personlig charm (Holian & Prysby 2007:1). Emellertid förklarar de också hur media och statsvetare inte alltid är överens gällande hur stor påverkan personliga egenskaper har på väljares beslut på valdagen. Däremot råder konsensus kring att personliga egenskaper är viktiga (Holian & Prysby, 2007:3).

Trots att en del forskning visar att valsystem är en avgörande faktor för hur stor inverkan personfixering har på valresultatet konstaterar den litteratur som uppsatsen baseras på att personfixering existerar, om än i olika grad i alla demokratiska valsystem. Ett exempel på det är Storbritannien där ledares personliga egenskaper inte har en obestridd betydelse i det parlamentariska system som återfinns där. Det förklaras i antologin *Leaders' personalities and the outcome of democratic elections* i kapitlet *The Impact of Party Leaders in Britain: Strong Assumptions Weak Evidence* i King, författat av John Bartle och Ivor Crewe. Enligt Bartle och Crewe beror detta på att väljarna inte direkt väljer

premiärministern och de flesta som är insatta i brittisk politik anser att personliga egenskaper hos politiska ledare har en viss effekt för hur väljarna röstar (Bartle & Crewe 2002:71-72).

Bartle och Crewe skriver också hur media under valrörelsen målar upp en strid mellan två ledare istället för mellan två partier. Anledningen kan vara att journalister granskar politiker till följd av allmänhetens vilja att ta del av personliga historier för att upprätthålla ett politiskt intresse (Bartle & Crewe 2002:71-72). Partierna själva vill inte ha alltför starkt fokus på ledare i sina kampanjer även om de har en viktig roll. Skälet till detta är att partierna är med och formar ledarens personlighet för att denne ska företräda sitt parti på ett, enligt dem själva *lämpligt* sätt. Uppfattningen om att personligheten hos politiska ledare har betydelse för valresultatet i Storbritannien bekräftas av opinionsundersökningar. Dessa visar att det var många fler som kunde koppla ihop rätt namn med rätt bild beträffande de två toppkandidaterna än de som kandiderade men inte var lika högt rankade. Detta bör jämföras med undersökningar där respondenten skulle para ihop partier med deras viktigaste politiska frågor. Då var antal deltagande med rätt svar mycket lägre än i undersökningar som rörde toppkandidaterna. Personlighet har också visat sig ha betydelse då väljare fått frågan om ett byte av partiledare till en okänd person hade påverkat deras röstning och de flesta svarade jakande. Författarna påpekar dock att uppgifter som dessa måste beaktas med vaksamhet då frågorna är hypotetiska (Bartle & Crewe 2002:73-74). Bartle och Crewe tydliggör påståendet att personliga egenskaper har stor inverkan på hur väljare röstar i Storbritannien enligt journalister, politiker och väljare. Statsvetares åsikter om frågan verkar vara mindre intressant för allmänheten då de istället menar att personliga egenskaper har betydelse men är inte avgörande (Bartle & Crewe 2002:71-93).

Även i Frankrike som har en blandning mellan ett presidentiellt och ett parlamentariskt system vilket ibland kallas semi-presidentiellt system kan personfixering lokaliseras. Presidentvalen är utformade som två valomgångar där alla röstberättigade i landet får delta. I det första krävs absolut majoritet för att väljas till president, vilket vanligtvis inte förekommer. De två kandidater som fått flest röster går vidare till nästa omgång där endast relativ majoritet krävs för att vinna. Roy Pierce som också skrivit ett kapitel i boken *Leaders' personalities and the outcome of democratic elections* menar att valsystemet är relevant för hur media rapporterar om politik. Då, i Frankrikes fall, antalet aktuella personer minskar och det slutligen bara finns två kvar ligger det mediala fokuset i huvudsak på dessa individer. Till saken hör också att det inte är några andra politiska val samtidigt såsom folkomröstningar eller val av partier vilket är ytterligare bidragande faktorer till personfixeringen (Pierce, 2002:101). Pierce skriver att personliga egenskaper bör skiljas från andra faktorer för att analysera dess inverkan på valresultat. Vanliga element som påverkar röstningsbeteendet i Frankrike är bland andra ideologi, inställning till katolska kyrkan och klassfrågan men personligheten hos de politiska ledarna kan stå över dessa. Det har visats i valet år 1965 och mycket tydde på det även i valen år 1974 samt år 1995 men dessa bevis är inte lika tydliga (Pierce, 2002:118). Dock har det inte i Frankrike

gjorts lika tydliga undersökningar som behandlar ledares personliga egenskapers betydelse för valresultatet, som i många andra länder (Pierce, 2002:99).

Ytterligare ett exempel på ett demokratiskt land med en ökad personfixering är Tyskland som Frank Brettschneider och Oscar W. Gabriel har skrivit om i samma bok som tidigare nämnts, *Leaders' personalities and the outcome of democratic elections*. Landet har historiskt sett haft ett väletablerat partisystem där väljarna först och främst bryr sig om partier och inte kandidater. Även om det funnits ett intresse för politikernas personligheter har det inte haft någon vidare betydelse på själva valdagen. Det var normen fram till valet i Tyskland år 1998 då massmedia lade stor vikt vid de två framstående partiernas, Kristdemokraterna och Socialdemokraternas, ledare. Det var inte bara medierapporteringen som blev mer personfixerad, tillika sättet partierna själva valde att marknadsföra sig på. Enligt Brettschneider och Gabriel är det inte säkerställt om denna förändring hade effekt på valresultatet då inga empiriska mätningar har gjorts. De menar att då parlamentariska system, såsom i Tyskland, blir mer personfixerade kan tydligare paralleller dras med presidentiella system (Brettschneider & Gabriel 2002:128-129). De karaktäristika som de tyska väljarna ansåg vara viktigast år 1990 hade att göra med moral och politik snarare än icke-politiska personliga egenskaper. De egenskaper väljarna menade var viktiga för en bra förbundskansler delades upp i fyra övergripande kategorier; "integritet", "generell prestation som politisk ledare", "problemrelaterade prestationer" och "karisma" (Brettschneider & Gabriel 2002:144-145).

En ökad personfixering sker alltså i de flesta demokratiska system oavsett om det är presidentiellt eller parlamentariskt, men vilka orsaker ligger bakom detta? Johannes Bjerling skriver i sin avhandling *The Personalisation of Swedish Politics* från 2012 att det är en långvarig trend i de flesta västerländska demokratier att partiidentifikationen sjunker. Det kan vara en möjlig förklaring till en ökad personfixering av politiker, då partierna ser det som en genväg till fortsatt förtroende. När partierna tappar inflytande på väljarna läggs större vikt vid partiets framstående personligheter. En annan förklaring till ökad personfixering enligt Bjerling är det faktum att när antalet väljare som identifierar sig med ett parti minskar, gör det att antalet potentiella väljare för alla partier ökar. Detta i sin tur har gjort att valkampanjer gått från att mobilisera sina väljare till att försöka vinna potentiella väljare. Utifrån den förklaringen är slutsatsen att partiledare tvingas vara synligare än tidigare i valrörelserna, möjlig att dra (Bjerling, 2012:107-108).

Charles Prysby vars forskningsområde är USA presenterar också förklaringar till varför väljare lägger stor vikt vid bedömningen av kandidaternas personliga egenskaper. För en del är det enklare att bedöma kandidaterna efter deras personliga egenskaper snarare än efter deras politiska åsikter och gärningar. Det rör främst de väljare som inte är speciellt politiskt intresserade. Kandidaterna bidrar troligtvis även själva till betydelsen av personliga egenskaper genom att betona sådana i sin egen valkampanj samt att de uppmärksammar bristerna hos motståndaren. Det kan tänkas ha större positiv effekt än att tala om politiska frågor. Slutligen har media en viktig roll då bevakningen av valkampanjerna

lägger stor vikt vid personliga egenskaper samt det faktum att det blir en tävling mellan två kandidater och därmed personer. En ökning av Tv-tittande är också en anledning till större personfixering då TV i större utsträckning behandlar personliga egenskaper än tryckta material, enligt Prysby (Prysby, 2006:2).

Den mediala utvecklingens framfart är ett faktum men hur har den påverkat politiken och framförallt *personfixeringen* av politiken? Johannes Bjerling beskriver fyra sätt för medborgare att ta del av information ifrån den politiska världen. Det första innefattar att individen kan lita på sina egna kunskaper och erfarenheter från interaktion med politiska aktörer. Det andra innebär att få information från personliga relationer såsom politiskt intresserade familjemedlemmar. Det tredje tillvägagångssättet är att ta del av medias nyhetsrapportering. Det fjärde och sista sättet innebär att väljarna kan ta fram information de redan har och via kognitiva processer modifiera informationen och ge den en ny mening. Trots att alla fyra komponenter är betydelsefulla har media blivit en av de viktigaste då medborgare konsumerar det mer än någonsin i moderna samhällen. Medias viktigaste uppdrag är att upprätthålla en meningsfull relation mellan folket och makthavarna. Dess utveckling har bidragit till en förändring av hur människor interagerar med varandra samt blivit en viktig faktor för social förändring (Bjerling, 2012:26-27).

Utvecklingen av media har också bidragit till att politiska ledare själva kan uttrycka sig genom sina egna mediekanaler utan att behöva gå genom medieaktörer först. Tesen som Bjerlings avhandling baseras på kommer ifrån sociologen John B. Thompson som menar att den moderna världen är en förvirrande plats utan enkla lösningar där individen måste sätta högt förtroende till de politiska ledarna. Vilka i sin tur har som uppgift att ta rätt beslut för att skydda väljarnas intressen (Bjerling, 2012:29). Sammanfattningsvis har individers relation till de politiska ledarna blivit viktigare i takt med att individualismen i samhället i stort ökar (Bjerling, 2012:33).

5 Material

Undersökningsmaterial:

I vår undersökning använde vi dagstidningarna Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet, de kvällstidningar vi undersökte var Expressen, Aftonbladet, GT och Kvällsposten. Tidningarna valde vi då de är störst och har flest läsare och ger förhoppningsvis tillsammans en representativ bild av vilken media som konsumeras av Sveriges befolkning.

Huvudkällor:

En av huvudkällorna till uppsatsen är Johannes Bjerlings avhandling "The Personalisation of Swedish Politics". Den är utgiven år 2012 från institutionen för journalism, media och kommunikation vid Göteborgs universitet. Trots att boken inte direkt är statsvetenskaplig anser vi den vara mycket relevant. Den behandlar samma ämne som uppsatsen samt är relativt ny, från år 2012, och har därmed med analyser om den svenska blockpolitiken.

Uppsatsens andra huvudkälla är antologin "Personality Politics?: The Role of Leader Evaluations in Democratic Elections". Kapitel tre "The Impact of Leaders in Parliamentary and Presidential Regimes" skrivet av John Curtice and Marco Lisi och kapitel fyra "Personality Politics in Single-Party and Coalition Governments" skrivet av Solidea Formichelli är de som använts i teorin och litteraturöversikten. Bokens mål är att redogöra för samt analysera hur väljares bedömning av ledares personliga egenskaper påverkar valresultat. De utvalda kapitlen handlar främst om olika valsystem och dess skillnader i graden av personfixering, vilket är av betydelse för att kunna uppfylla uppsatsens syfte.

6 Avgränsning

De tidningar som kommer att ingå i undersökningen är uppdelade i dagstidningar respektive kvällstidningar och är avgränsade till följande, dagstidningar: Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter, kvällstidningar: Aftonbladet, Expressen, GT och Kvällsposten. Tidningarna är de största i landet och i de flesta fall rikstäckande. Därför anser vi att de kommer att ge en representativ bild av hur svensk media beskriver landets statsministerkandidater. Anledningen till att endast tidningar undersöks är att de publicerar både sakliga och åsiktsbaserade texter. Visserligen hade undersökningen blivit bredare om fler mediekanaler hade inkluderats men vi anser trots det, att mycket av det som sägs i till exempel TV också återfinns i tidningar. Avgränsningen samt själva undersökningen hade blivit mycket mer komplicerad om också TV och radio hade varit med, men troligtvis ändå givit ett relativt liknande resultat.

Mediesöken kommer att avgränsas till den första mars fram till valdagen i september, under de aktuella valåren 2002, 2006 och 2010. Vi tror att valrörelsen pågår aktivt under dessa månader och kommer därmed att ge oss en bild av hur svenska medier benämner statsministerkandidaterna. Mediesöken görs endast under valrörelserna då vi tror att den perioden innebär att fler väljare är intresserade av att konsumera tidningsartiklar om politik. Det ökade intresset för politik under denna period innebär troligtvis att journalisterna bemöter det genom ett ökat fokus på den svenska politiken, dess partier och aktuella partiledare. En utökad undersökningsperiod kan tänkas ge en snedvriden bild då den faktiska statsministern troligtvis oftare benämns i media under mandatperioderna.

Vi har också avgränsat oss till att endast analysera vad media skriver om politiker, och därmed inte titta på hur politiker själva väljer att framställa sig. Anledningen till det är att resultatet förmodligen hade blivit likartat ifall vi utgått från samma metod, då medias uppgift är att bevaka politikens agerande. Därför tror vi att en granskning av tidningar ger en god uppfattning om hur det politiska klimatet ser ut.

Ordet personfixering kommer under uppsatsen att ha en bred innebörd. Delvis kommer det betyda att personens namn nämns samtidigt som det kommer betyda vilka egenskaper denne har. Personfixering som fenomen betyder att större vikt läggs vid ledarens personlighet och personliga egenskaper, till följd av detta blir fokuset på sakpolitik mindre. Personfixering kommer här att utgå ifrån hur personen i fråga beskrivs av andra.

7 Teori

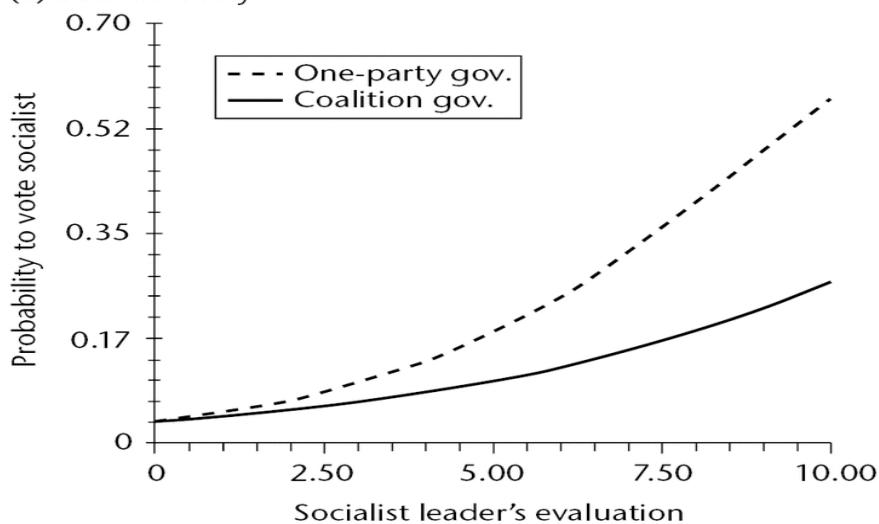
Den teori som kommer att användas i uppsatsen är delvis hämtad ifrån Johannes Bjerlings doktorsavhandling *The Personalisation of Swedish Politics* från år 2012. Bjerling förklarar att den svenska politiska kulturen har inneburit koalitionsregeringar och/eller minoritetsregeringar samt starka organiserade intressegrupper med stor betydelse för politiska beslut. Denna bild håller dock gradvis på att suddas ut och det klassiska flerpartisystemet utvecklas till ett de facto tvåpartisystem i form av två stora block. Bjerling refererar till Nicholas Aylott som skriver att det svenska politiska systemet historiskt har bestått av fem partier som löst har kunnat delas upp i ett socialistiskt block, bestående av Socialdemokraterna och Vänsterpartiet och ett borgerligt block bestående av Centerpartiet, Liberalerna och Moderaterna. Uppdelningen har dock varit mycket otydlig och försvårades ytterligare i och med Miljöpartiets (år 1988) och Kristdemokraternas (år 1991) intåg i riksdagen. År 2007 uttryckte Aylott att blockpolitiken aldrig varit tydligare än mellan åren 2002 och 2006 i Sverige (Bjerling 2012:111-112).

Trots att Aylott menade att det inte var troligt med en tydligare och starkare blockpolitik i Sverige efter valet år 2006 visade det sig inte stämma. Under valrörelsen år 2010 blev blockpolitiken ännu mer påtaglig. Den sittande regeringen och de tre stora oppositionspartierna gick till val som två olika regeringsalternativ. Väljarna stod dels inför valet av parti, som vanligt men också inför valet av regering. Detta fenomen kan tolkas som att väljarna hade möjlighet att välja den politik de ville skulle föras i landet men också som att de fick större möjlighet att välja sina ledare. Det som var unikt för valet år 2010 var att Socialdemokraterna innan valdagen var medlemmar av en potentiell regeringskoalition. Trots att partiet har en historia av samarbeten med andra partier har de aldrig tidigare haft ett uttalat samarbete redan innan ett val (Bjerling, 2012:112).

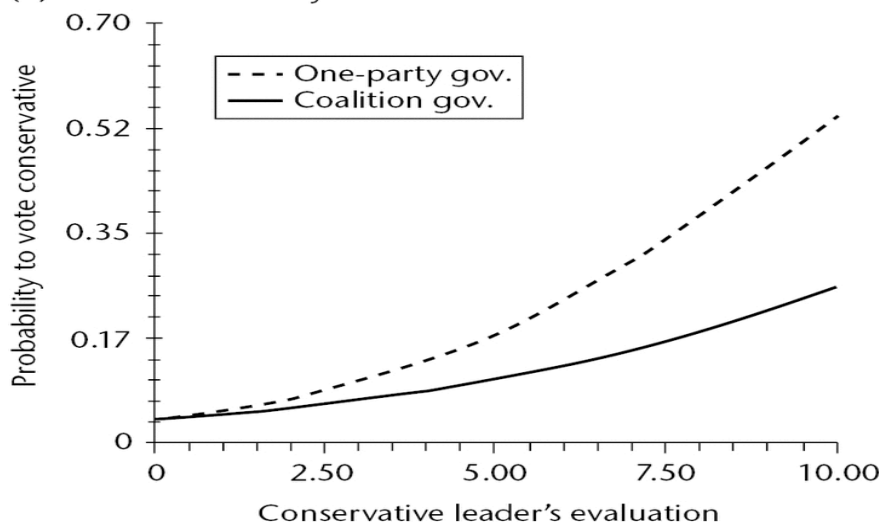
Bjerling skriver också att det finns tendenser för tvåpartisystem att vara mer personfixerade än flerpartisystem. Då antal partier är färre ökar konkurrensen mellan partierna samt att det tydligare framgår vilka regeringsalternativ som finns. Han exemplifierar detta med Storbritannien där väljarna föreställer sig två olika regeringsalternativ när de går till vallokaler och de huvudsakliga argumenten i valrörelserna förs som för eller mot en viss regering. Det är dock viktigt att komma ihåg att tvåpartisystem ofta återfinns i majoritetsvals system där de valda representanterna vanligtvis också har ett större personligt inflytande (Bjerling, 2012:123-124). Personfixeringen i media är dock större i kvällspressen än i dagspress vilket har varit en trend sedan slutet av 1990-talet (Bjerling, 2012:59).

Den andra delen av vår teori har vi hämtat från boken *Personality Politics?: The Role of Leader Evaluations in Democratic Elections* där Solidea Formichelli i sitt kapitel "Personality Politics in Single-Party and Coalition Governments" förklarar varför tvåpartisystem tenderar att vara mer personfixerade. Målet med Formichellis undersökning är att se om institutionella olikheter har effekt på hur väljare röstar samt hur stor inverkan ledarna har på väljarbeteende. Hon konstaterar att partiidentifikationen sjunker och att allt färre röstar ideologibaserat vilket har bidragit till att ledare och dess personligheter får större betydelse än tidigare. Hon anser därmed att denna faktor bör vara en del av forskning som rör väljarbeteende oavsett regeringstyp (Formichelli 2014:98). I en koalitionsregering är det svårare att ställa en specifik person till svárs för politiska beslut än i en enpartiregering. I de mätningar som gjorts visar resultaten att det är statistiskt signifikant att ledare har större inverkan på väljarbeteendet för enpartiregeringar än koalitionsregeringar. I figur ett nedan visas att i koalitionsregeringar är ledarens effekt på röstningen mindre än i enpartiregeringar oavsett om det är socialistiska eller konservativa partier som sitter vid makten (Formichelli, 2014:97-98).

(a) Socialist Party

(b) Conservative Party

Figur 1

Formichelli framhåller att regeringstyp är avgörande för hur stort inflytande de politiska ledarna har på väljarbeteendet, i enpartiregeringar har de en betydligt större roll än i koalitionsregeringar. Hon vill dock markera att denna faktor inte är den enda med betydelse för valresultatet (Formichelli 2014:100).

I samma bok men i ett annat kapitel, "The Impact of Leaders in Parliamentary and Presidential Regimes", skriver John Curtice och Marco Lisi att det huvudsakligen är skillnad på personfixering i presidentiella och parlamentariska system, där den är större i det förstnämnda. De skriver dock att det ändå finns en skillnad mellan två- och flerpartisystem. I länder med tvåpartisystem spelar personfixeringen större roll och det finns starka band mellan variablerna partisystem och personfixering (Curtice & Lisi 2014:78-79).

Ytterligare en del av teorin har hämtats ifrån Anthony Downs tolkning av Hotellings medianväljarteorem, vilket utgår från att partier placerar sig på en höger-vänster-skala. Om det bara finns två partier så tävlar de om mittenväljarna då de allra flesta väljarna ofta finns i mitten. De mer extrema väljarna kommer att rösta på partiet som är närmast dem politiskt sett, även om partiet i fråga rört sig mot mitten (Downs, 1957:143).

Downs beskriver tvåpartisystem som motsatsen till flerpartisystem då väljare med tydliga höger- eller vänstervärderingar inte har några andra alternativ än just det partiet som är mest åt höger eller vänster. Om en högerväljare tycker att högerpartiet dragit för långt åt vänster finns det ändå inget annat högerparti att rösta på, väljaren tvingas alltså att fortsätta rösta på högerpartiet då det trots en förflyttning åt vänster fortfarande är partiet längst till höger på skalan (Downs, 1957:143).

Om Sverige används som exempel kan det tänkas att en högerväljare som anser att Moderaternas politik har rört sig långt till mitten eller till och med till vänster, förut kunde välja att rösta på Kristdemokraterna istället, då deras politik ligger längre åt höger. Möjligheten att rösta på Kristdemokraterna fanns såklart i valen år 2006 och år 2010 också, men en röst på ett Alliansparti innebar fortfarande en röst på Fredrik Reinfeldt som statsminister.

8 Hypotes

Vår hypotes utgår från vad som beskrivs i uppsatsens bakgrund och teori, att Alliansens uppkomst år 2004 bidrog till ett bildande av två tydliga block i svensk politik. Dessa blev ännu tydligare under valrörelsen inför valet år 2010 då även de Rödgröna gick samman som ytterligare ett uttalat regeringsalternativ. Denna blockpolitik är jämförbar med ett tvåpartisystem, då väljarna indirekt valde mellan två regeringsalternativ som på förhand utsett sina statsministerkandidater. Teorins påstående om en större personfixering i kvällstidningar kommer också att testas. Våra hypoteser är därför följande:

Hypotes 1:

Alliansens bildande år 2004 bidrog till blockpolitik i Sverige som är jämförbar med ett tvåpartisystem vilket i sin tur innebar en större personfixering inom politiken.

Hypotes 2:

Vi tror att det kommer finnas en skillnad i hur kvällspress och dagspress använder sig av sökorden, dels vilka ord som används men också i hur stor utsträckning.

Hypotes 3:

Vi tror att personfixeringen kommer att öka från år 2002 till år 2006 då Alliansen bildades och att denna ökning kommer att bli ännu större till år 2010 då de Rödgröna bildades och regeringsalternativen var tydligare än någonsin.

9 Resultat

Både Socialdemokraterna och Moderaterna har bytt partiledare varsin gång under perioden vi undersökt, men vid olika tillfällen. Därför har varje valrörelse inneburit en ny kombination av statsministerkandidater. År 2002 stod det mellan Bo Lundgren och Göran Persson, år 2006 mellan Fredrik Reinfeldt och Göran Persson och år 2010 mellan Fredrik Reinfeldt och Mona Sahlin. Vi tror att det har medfört komplikationer för undersökningen då vissa ord troligtvis förknippas mer med en person än en annan. Till exempel tror vi att Mona Sahlins så kallade "Tobleroneaffär" samt att hon är kvinna kan påverka vilka ord som används för att beskriva henne. Samma sak bör gälla Göran Persson som har varit gift tre gånger var av en av gångerna med Systembolagets VD.

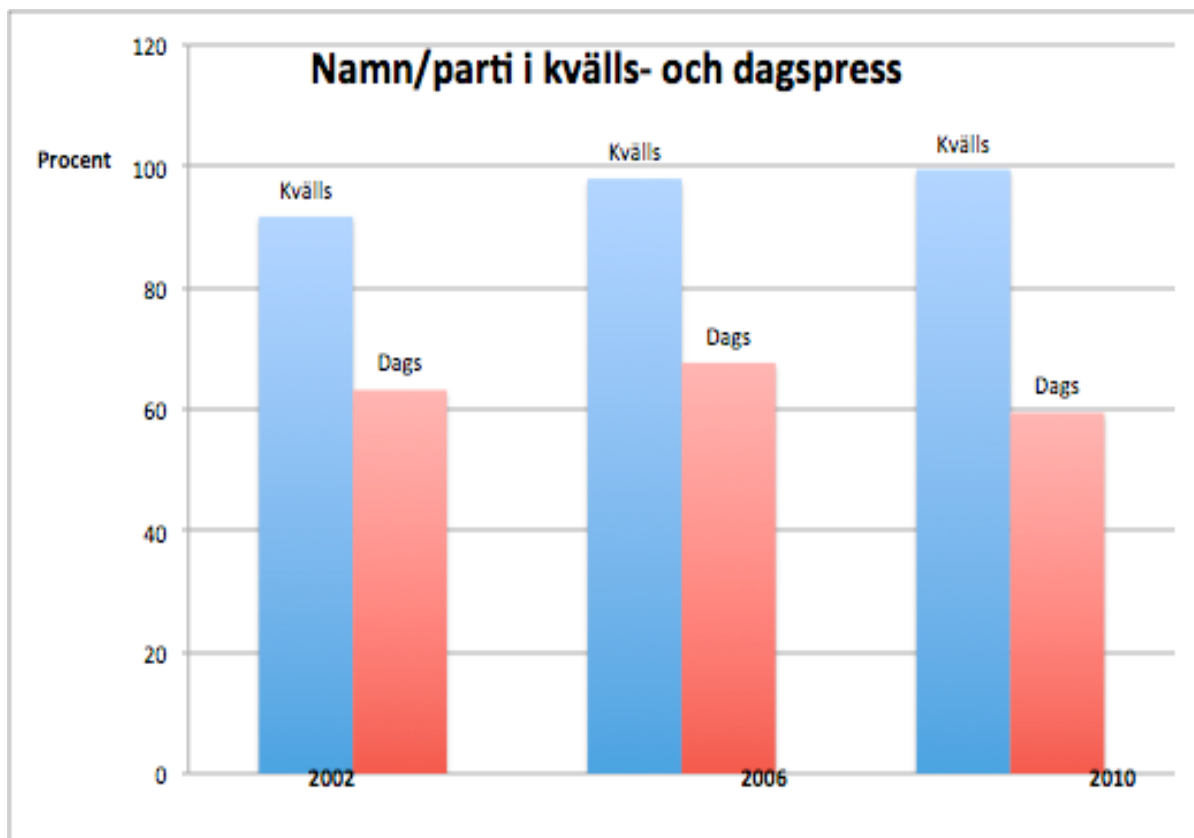
För att se de exakta mätvärdena för alla undersökta ord, se bilaga. Undersökningen har inte givit ett entydigt resultat då användningen av orden både har ökat och minskat mellan mätningstillfällena. Ett exempel på det är ordet "kompetent" som år 2002 i kvällspress totalt användes om de två statsministerkandidaterna i 1,52 % av alla artiklar där Bo Lundgren och Göran Persson har nämnts. Siffran för samma ord år 2006 var 2,72 % och för år 2010 1,29 %, vilket innebär att användningen av ordet har gått upp och ner. Detsamma, fast med andra siffror, gäller för följande ord i undersökningen: i kvällspress: listig, korkad, smart, opålitlig, pålitlig, inkompetent, duktig, duglig, äktenskap, lugn, trött, sansad, naiv, karisma, gift. I dagspress: manligt/kvinnligt, korkad, pålitlig, inkompetent, kompetent, duglig, lugn, trött, ärlig, karisma, gift, skild, äktenskap.

Även om förändringarna är små har användningen av vissa ord minskat. Ett exempel på det är ordet "sansad" som år 2002 i dagspress användes i 0,39 % av alla artiklar där Bo Lundgren och Göran Persson har nämnts. För år 2006 var siffran 0,30 % och för år 2010 0,27 %. Resterande ord där användningen i samband med statsministerkandidaterna, procentuellt sett har minskat är: i dagspress: opålitlig. Och i kvällspress: lat, ärlig, skild.

De ord vars användning procentuellt sett har ökat är: i kvällspress: förtroende. I dagspress: smart, duktig, förtroende, lat, naiv. Ökningarna i dagspress är dock marginella.

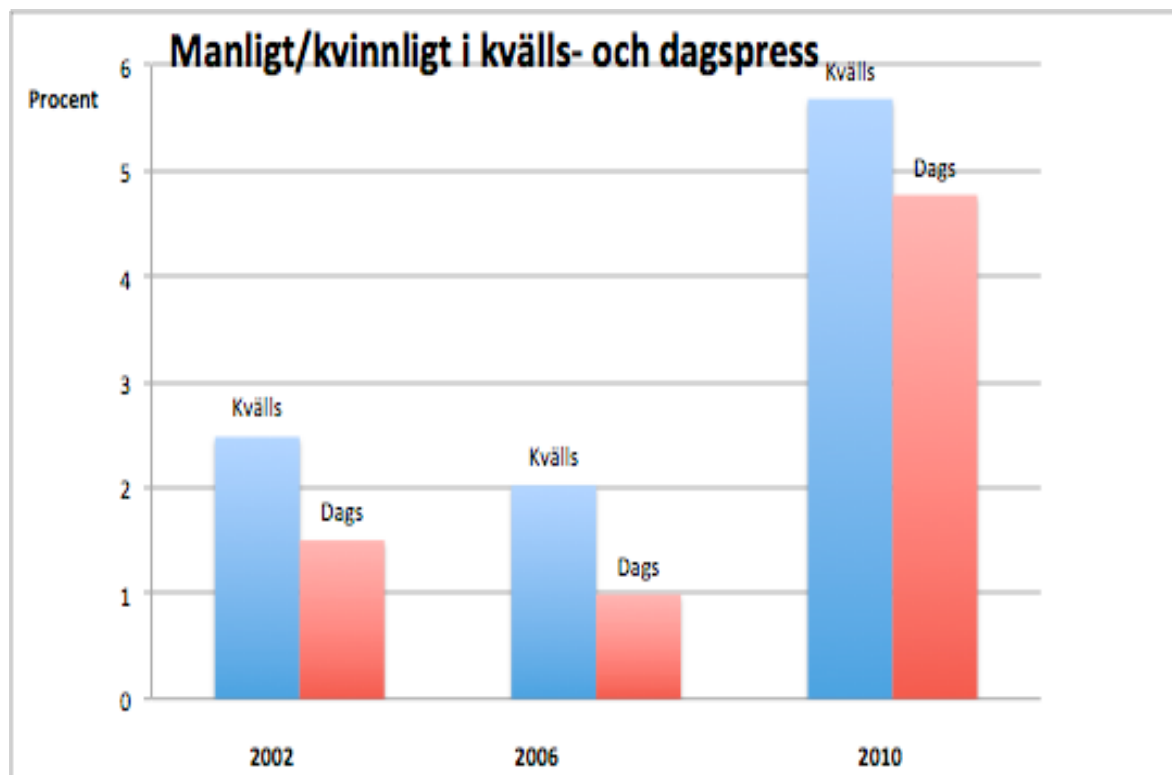
Vi har valt ut tre sökord som vi anser gav de mest intressanta resultaten, dessa är partiledarnas namn i förhållande till partiets namn, förtroende och manligt/kvinnligt. De flesta har ökat totalt sett, alltså från år 2002 till år 2010, och framför allt är skillnaden mellan dags- och kvällstidningar markant. Som figur 2 visar så ökar partiledarnas namn i förhållande till partiets namn i kvällspress från att år 2002 ligga på 91,73% till att år 2006 ha ökat till 97,96% och slutligen år

2010 var det 99,49%. Detta jämförs med motsvarande resultat i dagstidningar: år 2002 var det 63,17 %, år 2006 ökade det till 67,64% och år 2010 var det 59,41%. Frekvenserna har under hela perioden varit högre i kvällstidningar där de ökar successivt mellan valen. I dagstidningar skedde en ökning från år 2002 till år 2006 men en minskning år 2010 och siffrorna är under hela perioden lägre än i kvällspressen.

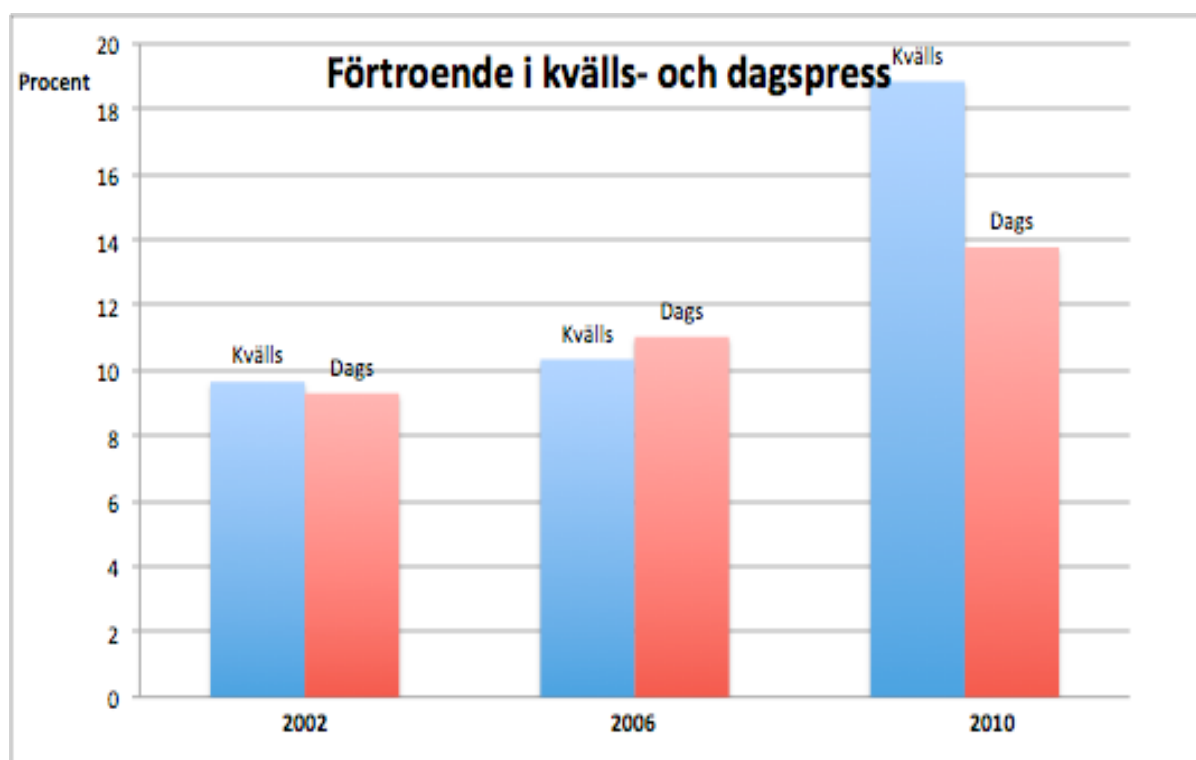
Figur 2

I figur 3 ser vi att för orden manligt respektive kvinnligt i kvällstidningar skedde först en liten minskning från att år 2002 ha varit 2,48 % till att år 2006 vara 2,02 %. Däremot ökade det till 5,68 % år 2010. I dagspress var det år 2002 1,50 % för att minska till 0,99 % år 2006 för att sedan öka till 4,77 % år 2010. Även för detta sökord var frekvenserna högre under hela perioden i kvällstidningar men det var en relativt stor ökning för både kvälls- och dagstidningar från år 2006 till år 2010.

Figur 3

Figur 4 visar vi att användningen av ordet förtroende ökade i kvällspress från 9,65 % år 2002 till 10,34 % år 2006 och år 2010 var det 18,85 %. I dagstidningarna skedde också en ökning från 9,30 % år 2002 till 11,03 % år 2006 och år 2010 var det 13,77 %. Kvällspressen har även gällande detta ord haft högre frekvenser men det har skett en ökning mellan valen i både kvälls- och dagspress.

Figur 4

10 Analys

Baserat på undersökningen, forskningsöversikten och teorin är de tre mest inflytelserika faktorerna för ett personfixerat politisk klimat den mediala utvecklingen, sjunkande partiidentifikation samt partisystem/regimtyp. Däremot är det svårt att avgöra om någon av dem är viktigare än den andra och troligtvis påverkar de varandra. En slutsats som trots allt kan dras är att partisystem och regimtyp har enskilt störst inverkan för personfixeringen inom politiken. I teorin som uppsatsen baseras på konstateras att de politiska ledarnas personlighet spelar större roll för hur väljarna röstar i tvåpartisystem än i flerpartisystem. Samtidigt som det också fastslås att personfixeringen har en ännu större roll i presidentiella system. I litteraturoversikten presenteras forskning på att personfixeringen i USA är ett faktum och att denna typ av forskning är väletablerad, vilket gjort att fenomenet i vissa fall kallas "amerikanisering". Det innebär att politiska system i större utsträckning liknar det amerikanska, viktigt att komma ihåg är att USA har ett presidentiellt system med majoritetsval och är därmed inte helt jämförbart med till exempel Sveriges parlamentarism. Regimtyp och partisystem är oftast statiska komponenter i demokratier och ses inte som en del i samhällsutvecklingen och därför blir vår analys att denna faktor går att urskilja som självständig och betydelsefull för ökad personfixering. De övriga faktorerna, medial utveckling och sjunkande partiidentifikation är en del av samhällsutvecklingen i de flesta västerländska demokratier och det bör därför vara svårare att urskilja storleken på dess inverkan i jämförelser mellan olika stater.

Trots komplexiteten i jämförelsemomentet mellan demokratiska stater för att avgöra huruvida medias utveckling och sjunkande partiidentifikation påverkar den politiska personfixeringen i media, är vår analys att dessa tillsammans bidrar till ökat fokus på personliga egenskaper hos politiker. De politiska ledarna har numera egna mediekanaler där de själva bestämmer vilka bilder som visas samt vad och hur uttalanden görs, detta sker samtidigt som ett minskat partimedlemsantal och sjunkande partiidentifikation är ett faktum. Till exempel ger sociala medier utrymme för att vara en personlig kanal vilket delvis kan fylla behovet för en politiker att framhäva sin person, som svar på den sjunkande partiidentifikationen. Dessa faktorer har alltså utvecklats samtidigt, partiledarnas nödvändighet av att vara synligare i valrörelser har fyllts av sociala mediers funktion. I sin tur har mediebevakningen troligtvis anpassat sig till ett mer personfixerat politiskt klimat i sin rapportering och därmed val av ord. Medial utveckling och sjunkande partiidentifikation har ägt rum medan det svenska flerpartisystemet har närmat sig ett tvåpartisystem i form av två tydliga block. I tvåpartisystem är det enklare att ställa en person till svars för den politik som förs och konkurrensen mellan regeringsalternativen och därmed deras ledare

är mycket stor, till skillnad från i ett flerpartisystem där alla partier delar på den. Det bör dock understrykas att Sverige fortfarande har ett flerpartisystem men att blockpolitiken under valen år 2006 och framförallt år 2010 var så markant att den i all högsta grad kan jämföras med ett tvåpartisystem, eller som Johannes Bjerling uttrycker ett "de facto" tvåpartisystem. Enligt medianväljarteoremet lägger partierna eller blocken sig så nära mitten som möjligt, vilket också kan antas vara ytterligare en faktor till ökad personfixering då det blir ett sätt att differentiera de två alternativen från varandra. De tre huvudfaktorer som teori och tidigare forskning menar vara viktigast för ökad personfixering återfinns alltså i Sverige efter år 2006.

10.1 Test av hypoteser

Beträffande hypotes ett är det svårt att ge ett tydligt svar då resultatet av vår undersökning visar att vissa ord har ökat i användning medan somliga har minskat, förändringarna är i de flesta fall även relativt små. Vi ser en problematik kring att dra slutsatser om huruvida personfixeringen inom mediebevakningen av den svenska politiken har ökat, utifrån att ett fåtal specifika ord har använts flera gånger. Resultaten från undersökningen kommer ändå att analyseras utifrån den aktuella teorin. Det vi kan se är att orden som ökat mest i undersökningen har gemensamt att de är kategoriserade under dimensionen "ledarskap". Det uppfyllde förväntningen om att den svenska personfixeringen i första hand ligger på just ledarskap som fortfarande kan kopplas till politiken trots att större fokus ligger på personen. Svårigheterna till trots med undersökningens storlek är det ett faktum att användningen av partiledarens namn i förhållande till användningen av partiets namn har ökat i kvällspress. Det visar att större fokus ligger på personen efter blockpolitikens uppkomst. Hur mycket artiklarna som använder partiledarens namn handlar om personen i fråga vet vi inte, men det kan konstateras att namnet nämns i sammanhang då det tidigare inte nämnts. Av detta resultat bör slutsatsen att personfixeringen har ökat efter blockpolitikens uppkomst, kunna dras. Ökningen av orden förtroende och manligt respektive kvinnligt kan också tolkas som en ökad personfixering då den är så pass stor samt att dessa ord återfinns i två olika dimensioner. Ökningen av ordet förtroende som kopplas till ledarskap, tyder på att media uppmärksammar denna egenskap i större utsträckning än tidigare i samband med partiledarens namn. Även om texterna i första hand handlar om förtroende för dennes politik ligger fokuset på personen och inte endast partiets politik vilket det troligtvis, i större utsträckning, gjorde tidigare. Orden manligt och kvinnligt minskade från år 2002 till år 2006 men ökade kraftigt till år 2010 i både kvälls- och dagspress vilket trots minskningen kan tolkas som ökad personfixering. Visserligen är en trolig förklaring att Mona Sahlin var den enda kvinnan under denna period men det visar också att partiledarens kön står i fokus mer än tidigare vilket inte direkt kopplas till partiets politik. Vi kan alltså inte bekräfta hypotes ett men vi anser ändå att den inte helt och hållet är osann. Det

finns tendenser som pekar på att personfixeringen har ökat men det hade behövt undersökas mer grundligt och med ett bredare undersökningsmaterial, såsom fler ord och en kompletterande ytterligare metod.

Även för hypotes två är det svårt att dra en direkt slutsats om huruvida hypotesen stämmer eftersom att undersökningen visade spridda resultat, alltså huruvida personfixeringen ökat mer i kvällstidningar än dagstidningar. Undersökning visar att användningen av vissa ord har ökat för dagspress, men mycket lite. De tre orden som enligt oss visade det mest intressanta resultaten då skillnaderna var relativt stora, ökade i både dags- och kvällspress, men avsevärt mycket mer i kvällspress. Detta tyder på att vår hypotes delvis stämmer. Hypotesen innebar att det skulle kunna urskiljas att vissa ord användes mer i kvällstidningar än i dagstidningar och tvärt om, vilket resultatet inte bekräftar. Däremot visar undersökningen att de ord vars användning har ökat har varit mycket större i kvällstidningar. Sökorden med störst ökning, totalt sett från år 2002 till år 2010 är partiledarens namn i förhållande till partiets namn, manligt/kvinnligt och förtroende. Dessa har till stor del ökat i både kvälls- och dagstidningar men ökningarna är märkbart större i kvällspress. Grunden till hypotesen bygger på att kvällstidningarna skulle vara mer personfixerade, både i bemärkelsen att de har större fokus på statsministerkandidatens person men också att de skulle ha en annan riktning på personfixeringen. Med detta menas att kvällstidningar i större utsträckning än dagstidningar skriver om statsministerkandidaternas privata sfär. Anledningen till vårt antagande är att kvällstidningar är beroende av att sälja lösnummer, medan dagstidningarna har prenumeranter, därför är det ett rimligt antagande att kvällstidningar är mer lyhörda för vad som säljer lösnummer, vilket vi tror är journalistik med personligt fokus. Vi kan inte säga att hela hypotes två är sann, men delvis då ökningarna är större i kvällspress men vi ser inga tydliga skillnader på vilka ord som använts.

Resultatet bekräftar inte hypotes tre då de flesta orden visar på både en ökning och minskning, inte en konstant ökning mellan åren 2002, 2006 och 2010. En av förklaring till det kan vara att olika ord används beroende på vilken person som beskrivs. Med anledning av det blir sättet att mäta inte helt rättvist. Till exempel användningen av orden manlig och kvinnlig gick ner en aning mellan år 2002 och år 2006, från 2,48 % till 2,02 % i kvällspress och från 1,50 % till 0,99 % i dagspress, för att sedan öka till 5,68 % respektive 4,77 %. Som tidigare nämnt beror det troligtvis på att Mona Sahlin var den enda kvinnliga statsministerkandidaten under undersökningsperioden, vilket kanske uppmärksammades i media. Även om personfixeringen i stort skulle ha en konstant ökning från år 2002 till år 2010 fångas inte det upp av denna undersökning om ordvalen skiljer sig beroende på vilken person som beskrivs. Baserat på resultatet från undersökningen kan inte slutsatsen att personfixeringen ökade från år 2002 till år 2006 för att sedan ytterligare öka till år 2010 dras och därmed stämmer inte hypotes tre.

För att få ett tydligare resultat hade det varit bra att utgå från ett större material samt mäta över en längre tid. Det hade varit intressant för vidare forskning att se

hur samma undersökning på valrörelsen år 2014 hade sett ut. Kanske hade personfixeringen gått ned något då de rödgröna inte gick till val som ett block och Sverigedemokraterna marknadsförde sig som ett tredje alternativ till de två blocken. Detta hade kunnat bekräfta våra hypoteser ytterligare. En diskursanalys på området är också föremål för vidare forskning då personfixeringen kan mätas på ett ytterligare sätt. Risker för snedvridna resultat på grund av språkförändringar samt skiftande ordval beroende på person som beskrivs hade då undvikits.

Nu har vi endast undersökt hur media porträtterar politiker, att analysera vad politikerna själva väljer att visa upp i deras egna mediekanaler och hur det har förändrats över tid hade också varit intressant att studera. Kan en utveckling ses där politiska inlägg fått lämna plats åt mer privata bilder på familjemiddagar, träningspass eller dylikt? En sådan undersökning tillsammans med den redan gjorda hade givit en bredare bild av hur den sammanlagda mediebilderna ser ut vilket hade bidragit till ett mer trovärdigt resultat.

11 Slutsats

De slutsatser vi har kommit fram till är att de viktigaste faktorerna för en ökad personfixering är den mediala utvecklingen, sjunkande partiidentifikation och partisystem/regimtyp. Undersökningens resultat antyder att den politiska mediabevakningen i Sverige har blivit mer personfixerad från år 2002 till år 2010 samt att det är tydligare i kvällstidningar än i dagstidningar. Anledningen till denna ökade personfixering fastställs inte, men enligt forskningsöversikten och teorin är en trolig förklaring att blockpolitiken har haft betydelse. Däremot finns inget som tyder på att det skulle vara den enda faktorn som påverkat.

Testen av hypotes ett och två visar att de delvis stämmer, däremot finns inget stöd för hypotes tre i resultatet. En större undersökning och därmed ett bredare underlag hade varit nödvändigt för ett mer trovärdigt resultat då det nuvarande inte är helt enhälligt. Svaret på frågeställningen "*Har den svenska politiska mediabevakningen blivit mer personfixerad till följd av blockpolitikens uppkomst?*" är att personfixeringen har ökat något och troligtvis har blockpolitiken varit en bidragande faktor men inte den enda.

12 Referenser

- Bartle John & Crewe, “Ivor The Impact of Party Leaders in Britain: Strong Assumptions Weak Evidence” i King, Anthony (red.) (2002). *Leaders' personalities and the outcomes of democratic elections*. Oxford: Oxford University Press
- Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.) (2005). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 2., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur
- Bjerling, Johannes (2012). *The personalisation of Swedish politics: party leaders in the election coverage 1979-2010*. Diss. Göteborg : Göteborgs universitet, 2012
- Brettschnider, Frank & Gabriel, W. Oscar “The Nonpersonalization of Voting Behavior in Germany” i King, Anthony (red.) (2002). *Leaders' personalities and the outcomes of democratic elections*. Oxford: Oxford University Press
- Curtice, John & Lisi, Marco “The Impact of Leaders in Parliamentary and Presidential Regimes” i Costa Lobo, Marina & Curtice John (red.) (2014) *Personality Politics?: The Role of Leader Evaluations in Democratic Elections* Oxford: Oxford University Press
- Downs, Anthony *An Economic Theory of Political Action in a Democracy* in *Journal of Political Economy* Vol. 65, No. 2 (Apr., 1957), s. 135-150
- Formichelli Solidea “Personality Politics in Single-Party and Coalition Governments” i Costa Lobo, Marina & Curtice John (red.) (2014) *Personality Politics?: The Role of Leader Evaluations in Democratic Elections* Oxford: Oxford University Press
- Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (red.) (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4., [rev.] uppl. Stockholm: Norstedts juridik
- Larsson, Mats. 4 maj 2016. “Med Donald Trump som kandidat är inget säkert”. Expressen. Stockholm.[Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.expressen.se/kronikor/mats-larsson/med-donald-trump-som-kandidat-ar-inget-sakert/> Hämtdatum: 16/5 2016.

Pierce, Roy “Candidate Evaluations and Presidential Electoral Choices in France”
i King, Anthony (red.) (2002). *Leaders' personalities and the outcomes of
democratic elections*. Oxford: Oxford University Press

Prysbj, Charles, *May the Best Man Win: Perceptions of Candidate Personal
Characteristics and the Presidential Vote in 2004*, Department of Political
Science, University of North Carolina, Greensboro, Greensboro, NC 2006.

Prysbj, Charles & Holian, David B. *Perceptions of Candidate Personal Traits
and Presidential Voting, 1996-2004*, Department of Political Science, University
of North Carolina, Greensboro, Greensboro, NC, 2007

SVT pejl = Sveriges televisions webbplats “Jämför toppnamnen Partiledarnas
betydelse”. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://pejl.svt.se/val2014/valu-riksdag/partiledarnas-betydelse/>
Hämtdatum: 16/5 2016

Bilaga: Undersökning

13 Bilaga: Resultat för undersökning

Här redovisas hur många träffar Retriever gav på ordet i samband med partiledarens namn, för respektive block och sedan sammanlagt. Efter det presenteras procentsatsen då vi dividerat antalet sammanlagda träffar med antalet träffar på endast personens namn. Vi har först undersökt hur många gånger partiledarens namn nämnts i förhållande till partiets namn. Undersökningen är uppdelad i kvällspress och dagspress.

Undersökningsresultat i

kvällspress:

Göran/Mona
32 träffar 2002
33 träffar 2006
95 träffar 2010

Antal gånger partierna har nämnts:

2002: 1717
2006: 1767
2010: 2336

Totalt:
2002:39
2006:35
2010:132

Antal gånger partiledarnas namn har nämnts:

2002: 1575
2006: 1731
2010: 2324

Procentuell del av artiklar där partiledarens namn nämns samt sökordet:

2002: 2,48 %
2006: 2,02 %
2010: 5,68 %

Andel gånger partiledarens namn har nämnts i förhållande till partinamnet:

2002: 91,73%
2006: 97,96%
2010: 99,49%

Sökord: listig

Bo/Fredrik
1 träff 2002
1 träff 2006
2 träffar 2010

Sökord: manligt/kvinnlig

Bo/Fredrik
7 träffar 2002
2 träffar 2006
37 träffar 2010

Göran/Mona
2 träffar 2002
1 träff 2006
4 träffar 2010

Totalt:

2002:3

2006:2

2010:6

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt****sökordet:**

2002: 0,19 %

2006: 0,12 %

2010: 0,26 %

Sökord: korkad

Bo/Fredrik

8 träffar 2002

5 träffar 2006

6 träffar 2010

Göran/Mona

14 träffar 2002

12 träffar 2006

4 träffar 2010

Totalt:

2002:22

2006:17

2010:10

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt****sökordet:**

2002: 1,40 %

2006: 0,98 %

2010: 0,43 %

Sökord: smart

Bo/Fredrik

13 träffar 2002

24 träffar 2006

42 träffar 2010

Göran/Mona

33 träffar 2002

48 träffar 2006

52 träffar 2010

Totalt

2002:46

2006:72

2010:94

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt****sökordet:**

2002: 2,92 %

2006: 4,16 %

2010: 4,04 %

Sökord: opålitlig

Bo/Fredrik

2 träffar 2002

4 träffar 2006

3 träffar 2010

Göran/Mona

5 träffar 2002

5 träffar 2006

5 träffar 2010

Totalt:

2002:7

2006:9

2010:8

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt****sökordet:**

2002: 0,44 %

2006: 0,52 %

2010: 0,34 %

Sökord: pålitlig

Bo/Fredrik

4 träffar 2002

7 träffar 2006

6 träffar 2010

Göran/Mona

10 träffar 2002

12 träffar 2006
9 träffar 2010

Totalt
2002:14
2006:19
2010:15

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 0,89 %
2006: 1,20 %
2010: 0,65 %

Sökord: inkompetent

Bo/Fredrik
2 träffar 2002
2 träffar 2006
6 träffar 2010

Göran/Mona
3 träffar 2002
10 träffar 2006
4 träffar 2010

Totalt:
2002:5
2006:12
2010:10

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 0,32 %
2006: 0,69 %
2010: 0,43 %

Sökord: kompetent

Bo/Fredrik
4 träffar 2002
10 träffar 2006
18 träffar 2010

Göran/Mona

20 träffar 2002
37 träffar 2006
12 träffar 2010

Totalt:
2002:24
2006:47
2010:30

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 1,52 %
2006: 2,72 %
2010: 1,29 %

Sökord: duktig

Bo/Fredrik
20 träffar 2002
21 träffar 2006
53 träffar 2006

Göran/Mona
79 träffar 2002
62 träffar 2006
60 träffar 2010

Totalt
2002:99
2006:83
2010:113

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 6,29 %
2006: 4,79 %
2010: 4,86 %

Sökord: duglig

Bo/Fredrik
3 träffar 2002
4 träffar 2006
10 träffar 2010

Göran/Mona
5 träffar 2002
10 träffar 2006
10 träffar 2010

Totalt:

2002:8
2006:14
2010:20

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 0,51 %
2006: 0,81 %
2010: 0,86 %

Sökord: Äktenskap

Bo/ Fredrik
5 träffar 2002
8 träffar 2006
24 träffar 2010

Göran/Mona
25 träffar 2002
11 träffar 2006
20 träffar 2010

Totalt

2002:30
2006:19
2010:44

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 1,90 %
2006: 1,20 %
2010: 1,89 %

Sökord: förtroende

Göran/Mona
112 träffar 2002

125 träffar 2006
229 träffar 2010

Bo/Fredrik
50 träffar 2002
54 träffar 2006
209 träffar 2010

Totalt:

2002:152
2006:179
2010:438

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 9,65 %
2006: 10,34 %
2010: 18,85 %

Sökord: lugn

Göran/Mona
151 träffar 2002
93 träffar 2006
111 träffar 2010

Bo/ Fredrik
49 träffar 2002
44 träffar 2006
106 träffar 2010

Totalt:

2002:200
2006:137
2010:217

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 12,70 %
2006: 7,91 %
2010: 9,34 %

Sökord: trött
Göran/Mona

132 träffar 2002
129 träffar 2006
75 träffar 2010

Bo/Fredrik
42 träffar 2002
40 träffar 2006
52 träffar 2010

Totalt
2002:174
2006:169
2010:127

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 11,04 %
2006: 9,76 %
2010: 5,46 %

Sökord: lat

Göran/Mona
46 träffar 2002
50 träffar 2006
31 träffar 2010

Bo/Fredrik
16 träffar 2002
12 träffar 2006
25 träffar 2010

Totalt
2002:62 = 3,93 %
2006:62 = 3,58 %
2010:57 = 2,45 %

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 3,93 %
2006: 3,58 %
2010: 2,44 %

Sökord: sansad

Göran/Mona

5 träffar 2002
6 träffar 2006
8 träffar 2010

Bo/Fredrik
2 träffar 2002
0 träffar 2006
3 träffar 2010

Totalt:
2002:7
2006:6
2010:11

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 0,44 %
2006: 0,35 %
2010: 0,47 %

Sökord: naiv

Göran/Mona
11 träffar 2002
16 träffar 2006
11 träffar 2010

Bo/Fredrik
6 träffar 2002
4 träffar 2006
1 träff 2010

Totalt
2002:17
2006:20
2010:12

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 1,07 %
2006: 1,15 %
2010: 0,52 %

Sökord: ärlig

Göran/Mona
56 träffar 2002
58 träffar 2006
61 träffar 2006

Bo/Fredrik
27 träffar 2002
23 träffar 2006
43 träffar 2010

Totalt:

2002:93
2006:81
2010:104

Procentuell del av artiklar där partiledarens namn nämns samt sökordet:

2002: 5,90 %
2006: 4,68 %
2010: 4,48 %

Sökord: karisma
Göran/Mona
8 träffar 2002
8 träffar 2006
10 träffar 2010

Bo/Fredrik
4 träffar 2002
2 träffar 2006
13 träffar 2010

Totalt
2002:12
2006:10
2010:23

Procentuell del av artiklar där partiledarens namn nämns samt sökordet:

2002: 0,76 %
2006: 0,58 %
2010: 0,99 %

Sökord: gift

Göran/Mona
74 träffar 2002
69 träffar 2006
92 träffar 2010

Bo/Fredrik
23 träffar 2002
26 träffar 2006
83 träffar 2010

Totalt:

2002:97=6,16 %
2006:95 = 5,49 %
2010:175= 7,53 %

Procentuell del av artiklar där partiledarens namn nämns samt sökordet:

2002: 6,16 %
2006: 5,49 %
2010: 7,53 %

Sökord: skild

Göran/Mona
44 träffar 2002
48 träffar 2006
34 träffar 2010

Bo/Fredrik
28 träffar 2002
31 träffar 2006
25 träffar 2010

Totalt:

2002:72
2006:79
2010:59

Procentuell del av artiklar där partiledarens namn nämns samt sökordet:

2002: 4,57 %

2006: 5,56 %
2010: 2,54 %

Sökord: äktenskap

Göran/Mona
25 träffar 2002
11 träffar 2006
20 träffar 2010

Bo/Fredrik
5 träffar 2002
8 träffar 2006
24 träffar 2010

Totalt:
2002:30
2006:19
2010:44

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 1,90 %
2006: 1,10 %
2012: 1,98 %

Undersökningsresultat i dagspress

**Hur många gånger partiledarnas
namn nämndes totalt:**

2002: 1273
2006: 1 315
2010: 1111

**Hur många gånger partierna
nämndes:**

2002: 2016
2006: 1 944
2010: 1870

**Andel gånger partiledarens namn
har nämnts i förhållande till
partinamnet:**

2002:63,14 %
2006:67,64 %
2010:59,42 %

Sökord: manlig/kvinnlig:

Bo/ Fredrik
5 träffar 2002
3träffar 2006
20 träffar 2010

Göran/Mona
15 träffar 2002
10 träffar 2006
33 träffar 2010

Total:
2002:20
2006:13
2010:53

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 1,50 %
2006: 0,99 %
2010: 4,77 %

Sökord: listig:

Bo/ Fredrik
1 träff 2002
1 träff 2006
0 träffar 2010

Göran/Mona
2 träffar 2002
2 träffar 2006
0 träffar 2010

Total:
2002:3
2006:3
2010:0

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 0,23 %

2006: 0,23 %

2010: 0 %

Sökord: korkad

Bo/ Fredrik

1 träff 2002

0 träff 2006

0 träff 2010

Göran/Mona

1 träff 2002

3 träffar 2006

0 träff 2010

Total:

2002:2

2006:3

2010:0

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 0,16 %

2006: 0,23 %

2010: 0 %

Sökord: smart

Bo/ Fredrik

5 träffar 2002

13 träffar 2006

15 träffar 2010

Göran/Mona

9 träffar 2002

16 träffar 2006

17 träffar 2010

Total:

2002:14

2006:29

2010:32

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 1,09 %

2006: 2,20 %

2010: 2,88 %

Sökord: opålitlig

Bo/ Fredrik

0 träffar 2002

0 träffar 2006

2 träffar 2010

Göran/Mona

4 träffar 2002

3 träffar 2006

0 träffar 2010

Total:

2002:4

2006:3

2010:2

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 0,31 %

2006: 0,23 %

2010: 0,11 %

Sökord: pålitlig

Bo/ Fredrik

5 träffar 2002

0 träffar 2006

3 träffar 2010

Göran/Mona

10 träffar 2010

5 träffar 2006

2 träffar 2010

Total:

2002:15

2006:

2010:5

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

Total:
2002: 1,18 %
2006: 0,38 %
2010: 0,45 %

Sökord: Inkompetent

Bo/ Fredrik
0 träffar 2002
0 träffar 2006
1 träff 2010

Göran/Mona
2 träffar 2002
2 träffar 2006
2 träffar 2010

Total:
2002:2
2006:2
2010:3

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 0,16 %
2006: 0,15 %
2010: 0,27 %

Sökord: kompetent

Bo/ Fredrik
3 träffar 2002
3 träffar 2006
5 träffar 2010

Göran/Mona
8 träffar 2002
16 träffar 2006
4 träffar 2010

Total:
2002: 11
2006:19
2010:9

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 0,86 %
2006: 1,44 %
2010: 0,81 %

Sökord: duktig

Bo/ Fredrik
8 träffar 2002
5 träffar 2006
12 träffar 2010

Göran/Mona
17 träffar 2002
21 träffar 2006
13 träffar 2010

Total:
2002:25
2006:26
2010:25

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 1,96 %
2006: 1,98 %
2010: 2,25 %

Sökord: duglig

Bo/ Fredrik
3 träffar 2002
1 träff 2006
2 träffar 2010

Göran/Mona
3 träffar 2002
9 träffar 2006
3 träffar 2010

Total:
2002:6
2006:10
2010:5

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 0,47 %

2006: 0,76 %

2010: 0,45 %

Sökord: förtroende

Bo/ Fredrik

29 träffar 2002

48 träffar 2006

67 träffar 2010

Göran/Mona

86 träffar 2002

97 träffar 2006

86 träffar 2010

Total:

2002:115

2006:145

2010:153

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 9,30 %

2006: 11,03 %

2010: 13,77 %

Sökord: lugn

Bo/ Fredrik

19 träffar 2002

11 träffar 2006

28 träffar 2010

Göran/Mona

41 träffar 2002

32 träffar 2006

29 träffar 2010

Total:

2002:60

2006:43

2010:57

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 4,71 %

2006: 3,27 %

2010: 5,13 %

Sökord: trött

Bo/ Fredrik

19 träffar 2002

19 träffar 2006

20 träffar 2010

Göran/Mona

39 träffar 2002

47 träffar 2006

25 träffar 2010

Total:

2002:58

2006:66

2010:45

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

Total:

2002: 4,56 %

2006: 5,02 %

2010: 4,05 %

Sökord: lat

Bo/ Fredrik

0 träffar 2002

7 träffar 2006

12 träffar 2010

Göran/Mona

8 träffar 2002

16 träffar 2006

10 träffar 2010

Total:

2002:8

2006:23

2010:22

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 0,63 %

2006: 1,75 %

2010: 1,98 %

Sökord: sansad

Bo/ Fredrik

3 träffar 2002

2 träffar 2006

1 träff 2010

Göran/Mona

2 träffar 2002

2 träffar 2006

2 träffar 2010

Total:

2002:5

2006:4

2010:3

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 0,39 %

2006: 0,30 %

2010: 0,27 %

Sökord: naiv

Bo/ Fredrik

4 träffar 2002

3 träffar 2006

7 träffar 2010

Göran/Mona

7 träffar 2002

10 träffar 2006

7 träffar 2010

Total:

2002:11

2006:13

2010:14

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 0,86 %

2006: 0,99 %

2010: 1,26 %

Sökord: ärlig

Bo/ Fredrik

7 träffar 2002

7 träffar 2006

13 träffar 2010

Göran/Mona

18 träffar 2002

16 träffar 2006

8 träffar 2010

Total:

2002:25

2006:23

2010:21

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 1,96 %

2006: 1,75 %

2010: 1,89 %

Sökord: karisma

Bo/ Fredrik

5 träffar 2002

2 träffar 2006

6 träffar 2010

Göran/Mona

14 träffar 2002

5 träffar 2006

5 träffar 2010

Total:

2002:19

2006:7

2010:11

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 1,49 %

2006: 0,53 %

2010: 0,99 %

Sökord: gift

Bo/ Fredrik

10 träffar 2002

4 träffar 2006

16 träffar 2010

Göran/Mona

26 träffar 2002

18 träffar 2006

15 träffar 2010

Total:

2002:36

2006:22

2010:31

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 2,83 %

2006: 1,67 %

2010: 2,79 %

Sökord: skild

Bo/ Fredrik

5 träffar 2002

20 träffar 2006

31 träffar 2010

Göran/Mona

39 träffar 2002

39 träffar 2006

17 träffar 2010

Total:

2002:44

2006:59

2010:48

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 3,46 %

2006: 4,49 %

2010: 4,32 %

Sökord: äktenskap

Bo/ Fredrik

3 träffar 2002

7 träffar 2006

6 träffar 2010

Göran/Mona

10 träffar 2002

16 träffar 2006

8 träffar 2010

Total:

2002:13

2006:23

2010:14

**Procentuell del av artiklar där
partiledarens namn nämns samt
sökordet:**

2002: 1,02 %

2006: 1,75 %

2010: 1,26 %